

REGALOS del present número:

Tercer folletí de la joguina còmica

ELS DOS CUNILLS

(FREDERICH FUENTES, FILL).

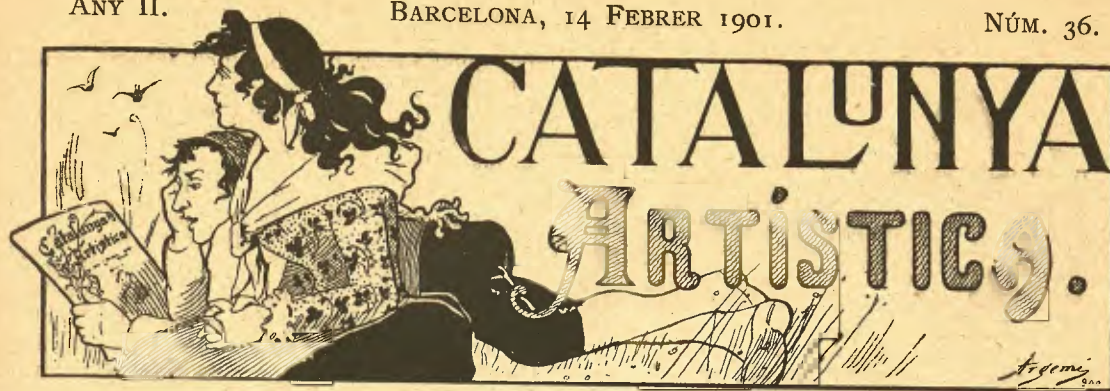
Segón de la interessant novela ilustada

LA "MIONETTE"

(EUGENI MULLER, traducció de BORI Y FONTESTÀ).

Núm. 36.

15 céntims.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Raurich, 20, principal.

NÚMERO CORRENT. 15 CÉNTIMS.

» ATRASSAT. 20 »

Director: J. Ayné Rabell.

Administrador: Bartomeu Lloró.

CARNAVAL

SORTINT D'UN BALL DEL LICEU.

Ara sí que va de bo

L'home may pot estar tranquil: cuán no té un sis, té un as que li don desfici.

Vegin á un servidor, ara que l'empleyo'm do na pe'l passament, qui m'hauria d'empetar la basa? Per quins set sous, tinch de dar-me mal temps, poguent estar com el peix á l'aygua?

Donchs nosenyors! Per més qu'un ho veu y ho comprèn, el magi sempre barrina y un se neguiteja, per cosas que no li van ni li venen. Ja veurán com es ben cert, que qui no te mals-de-cap, se'n busca.

Farà cosa d'un mes, que vaig comensar á sentirme ala-trencat. No era gran cosa: deixament, migranyas, sense com val ni com costa; ben garbellat, res. Un servidor pensava; («ja't passarà», y no'n feya cabal. Però, ¡ay fillets! lo que passavan eran els dias; mes aquella malura, com més anava, més s'ensenyoria de la meva persona.

L'un, judicava si seria un mal ayre; l'altre, que potser me pervenia del fetje; cadascú hi deya la seva y tothóm m'aconsellava remeys, que m'havían de curar, com qui posa oli en un llum. Si'n vaig probar de potingas! Oli de llangardaix, caldo de rata, greix de sargantanas... ni ho sé, lo qu'hi va passar pe'l meu cos! Res va valguerhi; com més remeys feya, més malament me trobava.

Y lo que'm tenia encaparrat, era un buyt que'm sentia aquí, assota la post del pit; un buyt estrany, com si'm faltés alguna roda, de la maquinaria que tenim á la caixa. Fins vaig arribar á pensarme, que pòtser tenia rahó aquell beneyt que va dir-me, si se'm perdía la melsa. Sort que, per tenirne'l cor net, vaig consultar-ho desseguida ab un metje molt entés y va assegurar-me que tenia totes las pessas que'm corresponian, sense que n'hi hagués cap de malme-sa. Per aquet cantó vaig quedar tranquil: però, ¿y aquell buyt que'm sentia?

Que'm faltaba alguna cosa, era clar com l'aygua; no hi havia que darhi voltas. Però endavinarho, qu'es cas! Si será aixó, si será alló, rumia que rumiarás, per més que cercaba, no podia atinarhi.

—¿Per qué no vas á trobar una sonàmbula?— feyan la gent del barri.—A tal carrer n'hi ha una qu'ho endevina tot; el qu'es y'l que no es.—Un servidor volia y dolia. Perque la vritat, aixó de que una persona endormiscada, hi vegi més

clar que'l guayte de Montjuich despert, sempre m'ha fet farúm de bruixeria y no m'agrada jugarhi. Però al ultim veyent que perdía la son y res me feya profit, vaig determinar de ferme tirar las cartas.

Un demati'm mudo, agafo la capa y'l barret y escalas avall cap al carrer. Cuan velsiaqui que tot baixant per la Rambla, topo ab un anunci que deya: «El regenerador del cabello.» No vaig pas llegir res mes: fou com si un llamp m'hagués illuminat y vaig dir-me:—Ja'l tinch!

Saben lo que'm tenia malmirós y capficat? Que'ls diaris no resin paraula d'aquella ditzosa *Regeneració*, que'ns havia de fer felissos. Està clar: un hom s'havia tant acostumat á pendre xacolata ab *Regeneració*, á menjarne al mitj-dia y á somiarhi al vespre, qu'ara ho troba á faltar; com aquells que no tenen gana, l dia que no prenen absen-tha. ¡Malaventurat cuan s'agafa un vici!

Encara qu'un servidó, cuan coneix qu'una cosa no'm convé, me n'estich, per més que'l cor se me'n hi vagi. Aixis es, qu'una volta sapigut de que'm pervenia tot aquell desfici, vaig dir-me:—Aném á pams, Joseph: si'ls diaris s'han cansat d'aquesta tonada, que'n treurás de darte neguit? Posat en repós y passate'n: qu'altras cosas te farien més menester y te'n payras.

Y tal dit tal fet: aquell mateix vespre vaig sortir á veure las disfressas qu'entravan al Liceu, per comensar á distreurem de la meva dèria y al cap de poch dias ni me'n recordava.

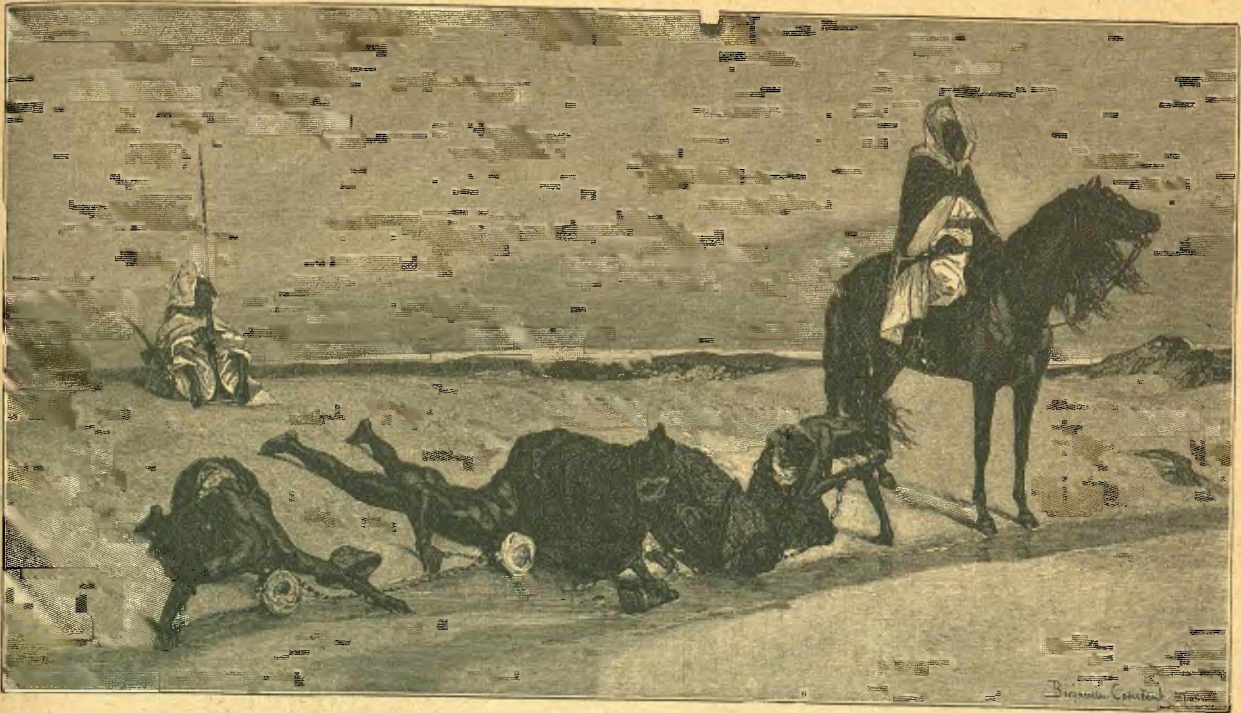
Peró, ja'ls dich jo que vaig lluir-me! Un cop fora del cap aquella seba, á forchs varen grillarmhi. Quinas nits he passat! Lo mateix era ficarme al llit, que'l cervell me comensava á treballar, y qu'es cas d'adormirme! La vritat siga dita, que ja n'hi havia per perdre la son.

¿Que n'hem tret de totes aquellas receptas, qu'havían de curarnos en un tres y no res?—pensaba. De que han servit aquells feixos d'artícles, que ben bé n'hi hauria hagut per *regenerar* tot Europa, si aqueixos miracles se fessin ab unas quantas arrobas de paper y alguns porrons de tinta? Y vingan duptes y més duptes, y d'una cosa á l'altra, m passaba tantas nits ab els ulls oberts, que fins vaig tenir por de trastocarme.

—Ay—me deya entre mi mateix—las cosas d'Espanya no tenen cura. Una vegada hem ben garlat de lo que'ns convindria, ja ho doném per fet, y ningú se'n recorda més. Bé se n'ha parlat de *Regeneració*! Bé s'han esbrinat els nostres mals! Bé se n'han dit de remeys! Y tot segueix com avans... ó pitjor!

¿Vostes potser creurán que tenia rahó? ¿Si? Donchs van molt errats d'oscas.

A la *cuenta*, aixó de la regeneració es per l'istil dels ulls de poll. Vostes viuen molt tranquils, els peus no'ls hi fan mal per res, y un dia sense sapiguer com, ni perque, s troban que'ls n'hi han sortit mitja dotzena y no poden donar un pas. Lo mateix que'ns hem anat regenerant sense sentirnosen: l'ull de poll treballava á la

LA ORACIO EN EL DESERT. (Cuadro de Benjamí Constant).

quieta y ningú n'ha tingut esment, fins que'ns ha fet veure las estrellas.

¿Quenoho volen creure? Els castellans diuen que ab un botó n'hi há prou per mostra: vaig á donárllosin dos, per deixarlos més convensuts.

Primer botó.—L'altre dia lleigeixo:

«El Col·legi d'advocats de Bilbao, ha decidit que no era convenient, se fes us de las llenguas regionals, en los judicis.»

¿Que'ls ne sembla? Un servidor desseguida's va posar á cantar l'himne de Cadiz, sense darsen compte.

Bé per els esgarrapa-plets de Bilbao! Molt bé! Aixís se fan aquestas cosas! Que vol dir qu'ab un pagés de Vizcaya ó de Galicia, se l'hagi de preguntar en gallego ó vizcahi? No senyors: en castellá! Y si no l'entén, que n'apregui! Y si'l condepnan perque'ls jutjes no saben lo que respón, millor! Aixís l'ensenyarán de no haver nascut á la terra dels sigrons.

Ja veurán com l'administració de justicia, que segons malas llenguas, estava deixada de la má de Deu, anirà més dreta qu'un ciri, d'aquí endevant. No hi fa res qu'algún pobre dimoni que no sápigat llegir ni escriure, vagi á presiri per un mal entés. Que's perdi tot mentres se salvi la *inconsutibilitat* y las demés requincallas que deya en Castelar, qu'al cel sigui.

Y creguin qu'estavam en perill; perque, tot es el comensar de las cosas. Qui's deixa pendre un dit, li agafan la má: qui avuy demana que li parlin en la llengua qu'enten, demá, qui sab lo

que demanaria! Esgarrifa'l pensarhi! No, no: qui no entengui'l castellá, que vagi á estudi: y si l'acumulan d'algún mal-fet, á jaure á la pressó; la justicia no es pas feta pe'ls que no parlan en *cristiano*. Visca l'*harmoniosa lengua de Cervantes*! Viscan els advocats de Bilbao qu'han sortit á la seva defensa!

Y ab tot l'entussiasme del cas, proposo al Ministre del *ramo*, la creació d'una creu especial, pera recompensar el patriotisme d'aquells senyors. La insignia, ja me la tinch pensada: una albarda, ab una corona d'aufals al entorn y'l lema:—«*Honni soit, qui no parli castellá*».—Un servidor s'apunta per un ral, si volen regalar-loshi lliure de gastos.

Segón botó.—Com saben vostés molt bé, una de las cosas pitjors, entre las moltas dolentas que teniam, era, al dir de tothóm, la marina de guerra. Però d'alguna cosa havian de servir els escarments rebuts: l'adagi diu, que gat escaldat aygua tebia tèm: y si avans els nostres barcos no eran bons ni per ferro vell, avuy... En fi, ja sabeu la *planxa* que'ns ha fet fer el *Carlos V*, y es inútil que'ls hi conti al detall.

Resultat que tothom se'n feya creus, de que encara'n tinguessim algún que pogués caminar per sobre l'aygua!—Aixó si qu'es un Ministre!—deya la gent.—Ell no sab fer discursos, però per lo que toca del seu ram!...

Al endemá'l barco tornava á port ab las calderas espatlladas.

Y's diu qu'aviat sortirà un real decret, manant

que tots els barcos del Estat se duguin á Madrid per'ficarlos dintre una escaparata del Museu naval. Contan qu'aixis, no hi haurá perill que's malmetin.

Y ara diguin: ¿no es vritat que'ns regenerém? ¿Ho veuen com ara va de bo? ¿Ho veuen com tot lo que deyan els diaris temps endarrera, ha fet el seu efecte?

Per la meua part, declaro formalment que'm repenedeixo de tots els duptes y mals pensaments qu'he tingut fins avuy, y faig professió de fé, dihent:

—Crech en la nostra regeneració, lo mateix qu'ara plouen figas.

JOSEPH PIULA.

L'espectacle nacional

SONET

Una plassa molt gran y molt rodona:
molta de gent que crida entussiasmada;
un concejal... que reb una xiulada,
y un sol calent que á tots els assahona.
Un barret que's passeja molta estona,
tronat y ab l'ala gayrebé estripada;
algún renech de boca mal parlada
y un concurrent que ab altre s'abrahona.
Uns cuants *ximples* que mostran las *etxuras*;
una fera corrent com un mal ayre,
que'ls agafa y els tira tots enlayre,
y un galeno que fa primeras curas.
Retratat ab poch mots aquí vos deixo...
l'espectacle més cafre que coneixo!

M. GAIG.

Intima

¡Fugimne de ciutat, estimada meua!
¡Fugimne ben lluny, que la xardor del vici y las alenadas dels homes plenas de veri, m'ofegan!

Fugimne d'aquesta vida ficticia, d'aquests carrers enllotats, de la farám de civilisadors que forman aquesta societat tan inicua y embrutida!

¡Deixemla aquesta vida enlluhernadora de ciutat, aquesta vida d'artifici creada per l'home;

aném al camp á buscar el repós, á gosar de lo que la Natura'ns dona!

Alli tot lo que veurém será gran, tot cuant distingirém sera vritat, tot fill de la mateixa Natura; l'ayre que respirarém será pur, saturat únicament de las aromas que enlayrin las flors boscanas.

A ciutat la veritable vida no's coneix; la Naturalesa no s'hi pot estudiar, perque sempre es tot igual; sempre la mateixa corrent del vici empenyent al home, l'afany del diner, qu'enmatzina la humanitat... sempre crits, molt soroll... y molt poch repós...

En el camp veurás el sol que sortint com corona de foch de la planúria del mar ens donará el bon dia, daurant ab sos raigs nostras caras. Ab son bon dia veurás despertar la Naturalesa del tranquil somni de la nit. L'alosa ab sos cants respondrá al seu saludo, els demés aucellets contents y alegroys sortirán del seu niu y els veurás passar per devant nostre, deixant sos cants un echo que repercutirá armoniós en nostras orelles; y en mitj d'aquestas bellesas, viurém els dos, junts... molt junts; sens enconyiment, y ab veu ferma, sortida dels fons de nostre'ànima, parlarém del amor nostre... gosarém ab ell... y'l tancarém dins del pit, sellantlo ab besos que s'esclafirán en nostres llabis febrerosos y bullents com foch.

Per companys tindréu las flors que acariciaran nostres peus y'ls aucellets que ab sos cants ens inspirarán y'ns farán conéixer fins l'escencia del mateix amor...

Y aixis passarem las horas falagueras del dia fins cap el tart cuan el sol anirà amagantse darrera las montanyas y'ls aucellets tornarán bo y xarrotejant á buscar el niu que'l mati haurán deixat.

Vindrà la nit... Els aucells ja no cantarán!... La Natura tota dormirà!... Allavors també nosaltres descansarem. Iluminats per un aplech d'estels que del espay penjarán, tots dos acostadets, recolsant tu'l teu pit sobre'l meu, bament á l'una nostres cors, com els aucellets també anirém á cercar nostre niu... á reposar, com ells... y al seu costat, que s'hi está més bé que ab els homes...

¡Quin somni tan deliciós!...

Cuan nosaltres dormireu, en nostre entorn tot dormirà. Aquells crits, aquellas alenadas del vici no'ns despertarán.

A'n alli coneixerás la hermosura del dia y la basarda de la nit!

A'n alli veurás l'alosa aixirida, com cada dia vindrà á despertarnos ab sos dolsos cants, y al ferho, al obrir els ulls, veurém un cel pur... un cel blau... y un baf de vida que'ns convidará á estar ab ella, quin baf no respirarém may á ciutat...

¡Anemhi, vida meua, al camp... Anemhi llum dels meus ulls... anemhi, que á'n alli tindréu molt d'ayre... molta vida... molt amor!

F. SANTIGOSA MARTI.

BELLAS ARTS — ANYORANSA. Escultura de J. Carcassó).

Resposta...

... Y bé, amich meu, lo que á tu't passa li passa á tothóm... Prentho ab calma y preparat á usar bonas dóssis de filosofia.

Ens hi hem trobat molts ab aixó de saber per tercera persona que de darrera parla mal de tu aquell ab qui't descansas creyenlo un amich... Es un mal vell. Jo crech que l'home ja hi neix ab aquest instint, com si l'engendressin una serpent y un escorsó...

Creume, no t'hi *enfondis*, que deya aquell... Ja sé que—y ho dich perque coneix la teva noblesa de carácter—ja sé que dirás: «Lo que vulgan dirme que m'ho diguin á la cara y'm defensaré ó'ls arrencaré la llengua»... ¡Ay innocent, més que innocent! La maledicencia s'amaga sempre; las llenguas verinosas no *mossegan* pas á plé sol, sinó en las ombras de la nit... Aqueixos que de darrera's mofan de tu perque't veuhen enlayre, cuan se troban devant teu t'afalagan perque't necessitan; te miran y t'amoixan com ho farien ab una dona per fersela seva primer y després deshonrarla...

¿Qué't creus que te la donarán may la cara?... Es dir, sí; te la presentarán plena de rialletas d'aprobació á las tevas obras y fins al teu modo de pensar... te la presentarán alegre y aixeribida, que tu dirás: «Qué n'es de bondatosa aqueixa expressió!»... Mes ¡si la vegessis aquella cara tant bon punt s'ha apartat de ta preséncia y s'ha reunit ab altrás!

¡T'escriuiras de véurela!

L'afabilitat d'un moment avans s'ha convertit en contracció verinosa; la bonhomia qu'expressava s'ha tornat expressió d'ira, de burla, de despreci; la rialleta aprobatoria dels teus actes que havias vist en aquells llavis, escumeig d'odi; las paraulas que dictava aquella llengua elástica, manejada á capritxo de la situació, s'haurán convertit en impropis, en insults, en calumnias contra tu enjegadas. En una paraula: aquell *amich* se't vendria per cosa de més poch valor que'l plat de lletias dels germans de Joseph...

Aquell *amich* es un enemich teu, pitjor que'ls que tu ja ho sabs que ho son, molt pitjor, perque d'aquets ja te'n guardas y en l'amich hi tens confiansa... ¿Qu'es més criminal que l'enemich que ab rahó ó sense rahó t'ha declarat la guerra?... ¡Ja ho crech! Del enemich n'esperas tot lo dolent y vius previngut: del amich que t'afalaga n'esperas un bé y t'hi confias... y vas refiat... t'hi entregas... y ell impunement pot clavarte l'arma... ¡Y ben endins que te la clava! L'arma enemiga no fa pas el mal de l'arma esgrimida per l'amistat... falsa; l'arma del enemich també pot desviarse á temps, y si t'arreglega ab prou feynas t'atravessa la pell, mentres que la del amich te destrueix tots els teixits de las entranyas per poch que la seva ma s'hi repenji...

No'n fassis cabal, perxó; es innat en l'home l'afany de trahir. Seria un miracle del cel—y ara no se'n fan—que un amich arrivés á comprendre lo que significa la paraula *amistat*. Diuhen que avans era sagrada, mes jo sé que sempre han existit las traydorias...

A mi mateix me passa lo que á tu't passa, y, com te dich al comensar, passa á tothóm... No tant perxó als pillos com á la gent de bé...

¿Vols que t'insultin ab més coratge y't rebixin ab més ràbia?... Donchs ocupa un lloch desde ahont puguis afavorir á molts... Ja veurás ja quinas niaradas criarás de viboras!... Mentres te necessitarán tot serás tu: senyor Fulano per'aquí, senyor Fulano per'allà... Y vingan agasajos, y forsas adulacions, y á cada pas obsequis... ¡Oh, el fingiment! Tot aixó mentres accedirás á lo qu'ells pretenguin, sigui ó no just... Però'l dia que't neguis á complaure la més petita de sas exigencias... serás un ximple, un ignorant, un fátuo, un tonto, cualsevol cosa menos un home sincer y bondatós com realment serás...

¡Y la serpent y l'escorsó haurán engendrat aquell detractor que per, sarcasme de la Naturalesa's dirá semblant de Deu!

Menos mal encara cuan t'esmenussa un desconegut... Oh, lo pitjor es cuan t'infama un favoregut á la mitj' hora de rebre'l favor. ¿Qu'es la enveja que'l domina? Y es clar! Però es que'l sentir enveja es tan censurable com el ser calumniador y desagrahit... Si que tens rahó que aqueixos son els més abundosos. Perxó mateix, ja que ho sabs, valten... Y no fassis cas de lo que't diguin, es dir, de lo que't contan que diuhen, perque las calumnias y'ls insults surten de las ombras de la nit... y'ls sers indignes que las llensan, al ésser de dia s'amagan con ratas-pinyadas... ¡Veuhen que'l Sol es la veritat de la Naturalesa y'ls hi fa vergonya mirarlo, qu'ells no hi van neixre á ple sol, sinó en el cau de la serpent y l'escorsó!... Temen que'l foch viu del Sol els rostis la llengua...

....«Cobarts, més que cobarts; ho son uns cobarts els calumniadors»... m'escribias en l'altra carta referinte á tos falsos *amichs*, als enemichs encoberts... Però amich meu—¡nosaltres si que podém dirnosho amichs!—¿No veus que si no hi haguessin cobarts s'acabaria'l món?... ¿Qu'es el món sinó una cobardia que may s'acaba?... ¿Viurian esclaus els pobles; s'aguantaria el fuet del dictador; acotarian el cap els homes devant de la ignorancia coronada d'or, sinó fossin tots, alts y xichs, humils y soperbis un remat d'ovellas que s'espantan al burgit més lleu d'una pedra?

Adeu, adeu; m'extendria massa y escupiria la fel que m'han servit en copas dauradas molts dels que també's diuhen amichs meus... ¡Els falsos!...

J. AYNÉ RABELL.

BELLAS ARTS — GLADIADORS ROMANS.

El Casal de la Guineu

Voltat de rampas y escabrosas serras,
d'escarpats codols y de fondas timbas,
el casal pahorós allí s'amaga,
ombrejat per abets, roures y alzinass.

Esparvers, corbs, falcons, duchs y olivardas,
pe'l entorn del casal, niuhen y volan,
y á la nit las guineus hi cercan presa
y'ls llopets famolenchs, flayran la porta.

Dins d'aquell casolot d'esguart tan lóbrech,
no hi habita ningú. Sols hi acorrals
un pastor són remat de xays y ovellas
á sol post, cuan la nit es arribada.

Y del baf del bestiar sentint el flayre,
llops, guineus y xacals, tots hi acudeixen...
y allí furgan, udolan y esgarrañan
y los uns ab els altres s'escometen.

JAUME BALAGUER Y SOLER,

Febrer

Els arbres sense fullas guardan al món de las visions somniosas dels mals esperits, y cada volta que mitj doblegan llur tronch trencadis, llen-san el sospir de l'ànima esglayada que veu al seu entorn camps erms y montanyas nevadas, y enlayre, ben enlayre, un cel gris y seré, d'un blau molt blau que sembla la visió de lo ignorat, que bufa ab un vent fort qu'esglaya els ossos...

Y la posta s'apropa calmosament. El cel ennuolat y el carro del màgich Sol que va fentse fonadis á poch á poch, empenyen la tramontana cap al mar... el mar fidel y compassiu, que brama suaument y ab calma sempiterna, com aren-gant poch á poch á las platjes y á las rocas, per aquell bramul gegant, atronador, ab que vol fer fonedissa la rassa dels humans...

La carretera molla y fangosa va serpejant ab sas grapadas negres, per l'abrupte montanya... Y enllà, la plana verda's veu aixamplantse y en fonzantse, ab las plantas mortas y els arbres despullats, ab la terra flonja y esterilizada per l'humitat d'aquella atmósfera impura que com un núvol d'esperits en dansa pulula per damunt d'aquella plana verdosa, d'un verd-blau malal-tis qu'espera l'estiu per convertirse ab el color del Sol, d'aquell Sol fervent qu'alimenta á las forsas inconscients que l'adoran y l'anyoran...

Y el regarot va desgelantse passiblement... va trencant la cansó de las geladas, va trencant la verge forma de las ayguas sempiternas que fugen y tornan com un nuvolot d'estiu que va vagant pe'ls cels. Es el vel de lo que serán els plors de la terra, es una llàgrima d'una monta-nya gegant, una llàgrima que destrena'ls seus mals y els seus pesars, lo mateix que'l vent des-trena cuan ens porta'ls ecos rotundans dels al-tres astres, els companys nostres, germans ex-patriats com nosaltres del bell caliu hont dor-miam el somni dols de las verges...

Els arbres sense fullas guardan al món de las visions somniosas dels mals esperits, y com es-quelets inmvils guardan l'etern repós de las planas ermas... guardan las llegendas y els som-nis d'aqueixas tombas, perque la plana es la tomba dels somnis del cels... Y els cels calmo-sament traspasan sobre llurs llosas sense ins-crípció... Lo més que tenen es una llàgrima de pluja ó una rialla de Sol...

A. MASERAS.

Cap al vespre

A baix al riu las albas bressolavan els blanchs sospirs de l'aygua silenciosa, que tot besant la molsa de las pradas acariciava'ls marges ufanosos, amarrant las arrels dels arbres joves de tremolors de vida perfumada, adormint frescament la blancor verge dels fajols encantats...

Y'ls rossinyols, cantavan per la fresca dels esbarsers xemats, y las falzias acotxavan els grills, que plens de joia, de dos en dos, teixian á flor d'herva la complanta serena de la tarde...

Y esguellejant las vacas pasturavan mandrosament pe'ls prats, y'l bon pastor somreya cor-prés de goig, veyentlas tan xamosas, somreya ignocentment, respirant l'ayre plé de sospirs de riu... Y eixi l'estrella del cap-al-tart per sobre la montanya, tot arruixant de somnis las cabelleras rossas de las verges, acotxant sota un vel de llum sagrada las brancas relloridas dels fruyterars espléndits y aromosos...

JOAN M.ª GUASCH.

El camí abandonat

Jo'n conéch un camí
que sempre que'l vegí
m'encisá forsa:
es un camí ignorat
un camí abandonat
que'l cor anyora...
Fou fet per passáhi reys
y comtes ab sas greys
molts anys enrera;
des que no hi han passat
que al camí abandonat
hi creixen herbas...
L'aygám lo ha invadit
el fanch hi es eixit,
s'hi fa la molsa
y ab tot y ser tan brut
y tan soliu y mut
m'encisá forsa...
Els arbres dels costats
hi están entrellassats
ab las llurs brancas,
formantne ab sa usanor
arcadas de verdor
arcadas triomfantes.
Els tendres rossinyols
s'hi veuen ben bé á vols
cantant festosos;
y els esquerps passarells
entre mitj dels cotells
hi niuhen carinyosos...
Allí en estiu y hivern
s'hi sent un hymne etern,
l'amorosa complanta;
allí en hivern y estiu
la primavera hi riu
la primavera hi canta.

Jo'n conéch un camí
que sempre que'l vegí
m'encisá forsa:
es un camí ignorat
un camí abandonat
qu'l cor anyora...

IGNACI SOLER Y ESCOFET.

La Mascarada.

Passa l'alegra mascarada:
cuanta alegrí va vessant!
passa corrent, desenfrenada,
passa rihent, passa cantant,
cantant y rihent
estrepitosament.

A son entorn el goig destría
y la brivalla la segueix;
es una alegra bogería
que pe'ls carrers repercuteix.

Surten las telas viroladas
que fan deforme el cos humá,
y las carotas modeladas
grotescament, per bromejá.

Es una extranya y neguitosa
visió d'un poble empedernit,
es una festa luxuriosa
ahont Momo regna ensoperbit.

La joventut lliure's declara
y desbocada y boja vé;
ab sa alegrí tot ho esvara,
truca á las portas del carré.

¡Oh! l'alegrí es temptadora,
també á ma porta va trucant,
y veig l'onada engullidora
que ve corrent, que ve cantant,
cantant y rihent
estrepitosament.

MANEL MARINEL·LO.

BIBLIOGRAFIA

Havém rebut:

TON Y GUIDA (*Hänsel und Gretel*), rondalla musical alemanya, lletra de Adelaida Wette, música

de Humperdinck, traduïda al català y aplicada a la música per D. Joan Maragall y D. Antoni Ribera.

El llibre, traduït ab detenció exquisida, ha sigut editat pe'l periòdich *Juventut*, quina pensada es d'abellar.

DISCURS INAUGURAL llegit en la sessió d'obertura del curs acadèmic de 1900 á 1901 pe'l Dr. D. Joseph Casares Gil, professor de la Facultat de Farmàcia. El periòdich *Universitat Catalana* lo publica en son darrer número com á suplement.

CANSONS Y CÀNTICHS. La tercera fulla de la col·lecció conté «Los catequistas als noys», lletra de Costa Deu y música de Joseph Plans.

TEATROS

BARCELONA

ROMEA.—*Tóquila que serém cunyats* té per títol un juetet còmic basant acceptable estrenat el divendres en aquest teatre. L'autor Sr. Vilaplana no's proposà més sinó fer passar una bona estona al públich y va lograrho, per quant aquest hi va riurer y aplaudí la nova obreta representada ab acert per la Sra. Clemente, Srta. Jarque, senyors Goula, Fuentes, Martí y Manso.

* Com havíam anunciat, dilluns celebrá'l seu benefici la primera actriu jove D.ª Adela Clemente, que's vegé agasatjada ab valiosos regalos artístichs y moltes flors, ofrena de sas amistats y famílias admiradoras. El teatre presentava un bonich aspecte per la distingida concurrència que l'adornava. La beneficiada, junt ab els demés intèrpretes de las obras que's posaren en escena, escoltaren molts aplausos.

* Dilluns vinent li toca'l torn al simpàtich Capdevila, ab la comedia de Pitarra *Lo drinch del or*, y l'estreno d'una pessa del beneficiat que titula *A casa'l sastre*.

* Hi há en estudi el drama *Carn pe'l llop*, de don P. Colomer.

TÍVOLI (Lírich Catalá).—Dugas obras s'han estrenat la setmana passada: *Trista aubada*, lletra d'en Joseph María Folch y música del Sr. Bartolí, y *Nit de Nadal*, lletra del Sr. Jordá ab música del mestre Morera. Dugas obras y...

dos desenganyys. La primera es l'obra de dos joves que valen, y, per lo tant, no se'ls hi pot ésser gayre exigent.

Si bé l'obra d'en Folch en conjunt es pesada y te cosas inverossímils, no se li poden negar condicions si no teatrals literarias. La prosa es molt cuyjada. No obstant, en certs passatges no logra impresionar lo que l'autor se proposava, y, sabut es, que un tros sentimental deu ésser ben senzill y espontani pera que impresioní, de lo contrari. pert tot el seu valor. Hi há en *Trista aubada* algún tipo ben observat del natural que'l públich va rébre carinyosament. Repetím que l'obra té condicions, però en conjunt produheix una impressió freda. No's desanimi en Folch y cónstili que nosaltres li desitjém un altre dia poguerlo aplaudir ab tota l'ànima.

La música del jove Bartolí revela un temperament d'artista, però trobém que fuig massa del ambient de l'obra.

La que no pot anar ni ab rodas es la *Nit de Nadal*. Sembla increíble que l'Iglesias, que coneix el teatro y'l cor humá, hagi admés una cosa tan buyda. L'autor ha volgut portar á la escena un cuadro de costums d'un poblet, però l'ha presentat fals, ridículment sentimental, sense una nota d'observació justa, sense una pinzellada qu'impresioni. El mestre Morera hi ha posat la música, però sembla que á la forsa, y aixó en un artista com ell es imperdonable. Lo que sobressurt de la part musical es la sinfonia, l'obra d'ell, allí ahont no s'ha vist lligat pe'ls estrets límits de l'obra.

La direcció del «Teatre Lírich Catalá» ha suferit ab la *Nit de Nadal* una cayguda ben forta.

Ha caygut en Morera posantli música, l'Iglesias admetentla y l'Utrillo (que tením entés que's cuyda de la part estètica de la escena) permetent coses molt falsas, com per exemple, aquella gent que's passeja durant tota la representació pe'l fondo del escenari. Allí hi surt tota la *comparsa andante*, belugantse ab mal gust, passant á collas ó ab tota regularitat.

En tota la *Nit de Nadal* no hi há ni una mica de vida, ni una mica de veritat, ni una espurna de sentiment artístich.

Pera las cosas fácils—com sembla qu'es l'assumpto de la *Nit de Nadal*—se necessita tenir molt esperit d'observació y molta *difficil senzillesa*.

Vaja, Sr. Jordá. Confessi que s'ha equivocat, procuri donarnos al menys una altra germana de *Cors joves*, que vosté pot ferho, y renyí al seus amichs perque no siguentli clars aquesta vegada no se l'han estimat gayre.

NOVEDATS.—¿Qu'es *El Secreto de Elena*, drama d'en Fola Itúrbide, estrenat dijous passat en aquest teatre? Alguns han dit qu'era un'obra romántica... Jo entench qu'es una producció cursi.

¿Qué hi passa? Es tan esfumada la *trabazon* que no s'arriba á comprendre. ¿Qu'es potser una d'aqueixas obras que s'han de véurer més d'un cop pera ferse'n cárrech? Malament; tractantse de *El Secreto de Elena*, dubto que hi hagi ningú que arribi á tenir tanta paciència. Es obra que vista una vegada... encara un díu: ¡Llástima d'horas perdudas!—No vá en lloch ni porta cap fi; es senzillament un drama com n'hi há molts adornat ab versos *bonichs* á estonass, y *pare usted de contar*...

Si no li es més tácil al Sr. Fola descobrir la *cuadratura del círculo* que interessar al públich ab obras aixís, ja pot ben dir que té la carrera feta.

¿No li hauria escaygut més á n'aquest drama el títol de *El secreto para el público*, que'l que porta?

Va véurers que'ls actors hi feyan lo que podían per salvar la nova producció, però així y tot no's lográ pujarla al nivell de las obras passadoras.

¿Aném per un'altra, Sr. Fola?

* Dilluns va estrenarse una comedieta original de D. Pere de Maldar titulada *Al vapor*. L'obreta té situacions còmicas de bon género y conté alguns xistes tots de bona

lley. El públich va rébre-la ab agrado, demanant al autor que no's presentá.

Pera demá divendres s'anuncia l'estreno del drama de l'Iglesias *Els primers frets*, exhornat ab ilustracions musicals del mestre Morera y ab decoracions dels pintors Moragas y Alarma.

NOU RETIRO.—Diumenge á la nit va despedirse del públich d'aquest teatro la companyia dels Sres. Pigrau y Fages ab el drama d'Echegaray *Mancha que limpia* y la segona representació de la joguina cómica del Sr. Argila y Font, *Un cas apurat*, que havia sigut estrenada á la tarde. L'obreta del Sr. Argila compleix ab l'objecte que han de tenir sempre las produccions cómicas; fa riurer, tant per las situacions cómicas ben buscadas, com pe'ls xistes que conté; y aixís va demostrarlí'l públich, obligantlo á sortir á las taulas dugas vegadas entre molts aplausos.

A la nit també va haverhi demostracions de simpatía pe'ls actors que's despediren.

CLAR Y NET.

MATARÓ

En els teatros Principal y Euterpe hi ha debutat una companyia dramática dirigida pe'ls Srs. Armengod y Martinez y de la que forma part la primera actriu Srta. Santoncha. Entre dissapte y diumenge posá en escena *Fedora* y *Divorciémonos*, quin conjunt de companyia agradá molt al públich, que desde fa temps desitjava véurer un cuadro dramátich que valgués la pena. Las obras anomenadas foren posadas ab carinyo, no descuydant els més petits detalls, per lo que felicitem als directores y demás artistas.—*El Corresponsal.*

El según dels grans balls de disfressas que la societat «Cervantes» va donar l'últim dissapte en el Novedats va véurers lluhidíssim, figurant entre la multitud de disfressas que allí's donaren cita, algunas ab trajos vistosos y elegants.

Com en el ball anterior, la concurrencia era obsequiada al entrar ab bonichs y capritxosos programas.

Mentres durá'l ball en que hi vessá'l bullici y l'alegría, s'organisaren improvisadas lluytas de *confetis* y serpentinass.

Pera'l proxim dilluns, dia 18, y á benefici també de la Casa de *Lactancia y Cuna*, té disposat un altre ball extraordinari, ab la particularitat de repartir artístichs y magnífichs premis entre las disfressas que mésse distingeixin per son gust artístich, capritxo y vritat històrica, á judici de un jurat nomenat al efecte.

En la societat «La Constancia» representaren *Una calaverada* y *Lo primer dia*, distingirse en son desempenyo la Sra. Miralles y els Srs. Mas, Fàbregas, Palmada y Lastre.

La nit del diumenge 10, en el «Círculo de la izquierda del Ensanche» s'hi posá en escena el celebrat y aplaudit drama de Guimerá *María Rosa* y la comedia *Lo que no vulgas per tu...*

La execució, com aficionats, fou inmillorable.

Devant de una numerosa y distingida concurrencia's posá en escena el diumenge á la nit, en el «Círculo Colón» las bonicas obretas *Tal hi va qui no s'ho creu*, *El fantasma de la esquina* y *La sala de rébrer* que foren ben interpretadas per la Srta. Guart y els Srs. Vivó, Navarro, Doderó, Guasch, Fusté, Vela y Bofill.

Próximament se donará una representació del popular drama de Pitarra, *Lo Contramestre*.

ACTUALITAT

¡Ex!... ¡Y quin mal gust te aquest bullit!...

NOTICIAS

SUSCRIPCIÓ PUBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera'l Monument á FREDERICH SOLER, quals donatius no podrán excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció carácter popular.

De las cantitats recaudadas se'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Total: 25'60 ptas.

(Continúa oberta la suscripció.)

A tots el que presentin en l'Administració de CATALUNYA ARTÍSTICA els folletins en bon estat o el drama *Lo full de paper*, se'ls entregará un exemplar encuadernat mitjansant l'import de 10 céntims de pesseta.

El Consistori dels Jochs Florals de Barcelona ha publicat el següent cartell extraordinari:
«Després de la Convocatoria suscrita y publicada per aquest Consistori en 14 de desembre últim, han sigut oferts pera ésser adjudicats en la festa dels Jochs Florals d'enguany els següents premis:

Un objecte d'art. ofrena de la Agrupació protectora de la Ensenyansa Catalana, al autor de la millor producció dramática en un acte y en vers, de caràcter infantil y, per tant, propia per ésser representada per noys, y cual argument estigui basat en un fet de la Història de Catalunya ó bé posi de relleu un fet altament moralisador.

Altres que ofereix el periòdich catalanista *Juventut*, á la millor composició en prosa quin assumpto se deixa á la lliure elecció del autor, preferintse en igualtat de mèrit la que tracti ó estudihi alguns dels aspectes ó problemes de la vida moderna, ja sia en cuadro de costums, ja en un treball científich ó sociològich.

Pera la adjudicació d'aquets premis se fan extensivas las mateixas prescripcions consignadas en el cartell de convocatoria de 14 de desembre del any passat, quedant tancada ab el present extraordinari la admisió d'altres premis pera'ls Jochs Florals d'enguany.

Barcelona 31 janer de 1901.—P. A. del Consistori.
—El secretari, Salvador Vilaregut.»

Hi há interés per part de nostre Alcalde Sr. Coll y Pujol en que en el Carnaval d'enguany els homes no usin el traje de dona. L'intenció es d'aplaudir, però creyém que fracassi, porque avuy en plena degeneració hi há *home* que disfruta més vestint unas faldillas que ostentant las calsas que li pertocan... sobre tot aquells que se las deixan posar per la dona.

La edat mascle ha desaparegut, el feminisme s'impopa y el món se va disolvant. Es necessari un remey á tall de cura de moro... molta sal de Madrid ó una carga de Pagliano.

Próximament se posará á la venda una publicació de cançons populars, que segurament agradará als amants de las cosas de la terra, per la manera d'ésser presentadas y per lo preu econòmic á qu'es vendrán. Lo que indubtablement será un medi pràctic per propagarlas y tornarlas á popularisar.

El dijous passat en el local de l'«Associació popular regionalista» tingué lloch la primera festa literaria de la sèrie que ha de dur á cap; aná á càrrech d'en Modest Urgell, llegint en Busquets y Punset *¡Por!*, del eminent artista, donant avans un punt d'introducció sobre l'esperit del pintor dels cap-vespres misteriosos.

Selecta concurrencia omplia de gom á gom el local.

El notable mestre compositor D. Bonaventura Bayona prepara una sessió íntima pera donar á conèixer una composició sobre lletra de Mossén Verdaguer. La finesa y delicadesa del mestre Bayona'ns fa esperar una bona obra, digna germana de las que ha publicat fins ara.

En la sessió ordinaria del mes corrent, la «Societat Barcelonina d'Amichs de la Instrucció» acordá celebrar una vetllada necrològica dedicada á la bona memoria del malaguanyat D. Víctor Balaguer, soci honorari que fou de la Corporació, confiantse'l discurs pera dit acte al soci numerari resident D. Francisco Tomás y Estruch.

Entre altres acorts importants, quedá acordat també que la Corporació celebri la entrada del sigle xx concedint varis premis extraordinaris en-

tre'ls noys y noyas que assisteixen á las escuelas públicas d'aquesta ciutat, y que festegi á son soci fundador D. Francisco Pi y Margall quant aquest home públich vingui á Barcelona.

Deya l'altra día un periòdich madrileny que'l jove Caserta s'ha vist més ple d'honors que Colón per haver descobert un Mon nou.

Més li hauria valgut al célebre almirant descobrir una pubilla rica ¿oy?

Decididament Inglaterra prossegueix la seva política de camí-ral.

Ara, ab l'escusa d'ajudar als seus llimpiabotas els portuguesos, extendrà l'urpa per terras lusitanas... No hi há vergonya á Europa en consentirho.

No estranyin nostres volguts colaboradors que deixém de contestarlos per la *Correspondencia* del periòdich. Al nostre entèndrer, val més que'ls treballs que envihin, passin si son acceptables al lloch de torn que'ls correspongui, y si no son admisibles estalvihi la feyna d'escriure la negativa.

¿Qué millor contesta que veurers el treball publicat? Ademés l'espai que ocupa la *Correspondencia* podrà destinarse á text interessant que sempre es més apreciable que las prosaicas contestacions, sobre tot si fan olor de carbassa.

Es gayre bé probable que en el vinent número's publiqui'l veredict del Jurat de nostre *Certamen literari musical*.

D'actualitat

IXARADA

—¿T'agradaria, hermosa, aná *hu* sarau en un ball de disfressas del Liceu y lluhir entremitj del bé de Deu el vestit de *bebé* que tant t'escau?

¿No es vritat que seria del teu gust per dintre la gran sala passejar y aquella lluminaria contemplar que hi dona lo *tercera* un to molt just?

¿No es cert que hasta agafada al bras ab dos pendrias que jo allí t'acompanyés y ab dos ó tres *total* tevas, després aná á fer la brometa á algún gomós?

...Dius que si que tindrias un goig gran en que t'acompanyés jo allí al Liceu?... Si'm pagas un sopar y el titol meu, au; ja hi estém anant.

J. STARAMSA.

Solució á la del número passat.

A-ca-lo-ra-da.

Fidel Giró, impresor.—Carrer Valencia, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL·LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Hi ha bussó á la porta.)

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada. — 8 de folletí dramátich. — Grabats y dibuixos de notables artistas. — Cubertas en paper de seda.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas. — EXTRANJER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.

FÁBRICA DE SOMBREROS

de totas classes y formas

A. GILI

ES DE LAS CASAS QUE VEN AB MES ECONOMIA

HOSPITAL, núm. 16. — BARCELONA

Vendas al engrós y al detall.

PREUS DE FÁBRICA

Casa excludiva en

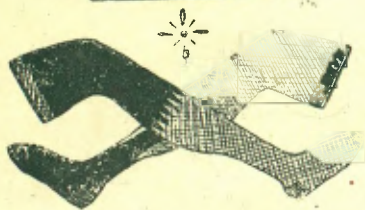
GENEROS DE PUNT

DE

CONZALO COMELLA

CARDENAL CASAÑAS (Avants Riera del Pi). núm. 10.

BARCELONA

Marca registrada.

TANCAT ELS DIAS FESTIUS

Galería Lírich-Dramática Regional

DESPATX Y ARXIU: Raurich, 20 principal.

Aquesta nova Galeria montada luxosament, ofereix als senyors autors dramátichs y músichs compositors de Catalunya, Balears y Valencia, condicions ventatjósissimas.

Respon del cobro de propietat, conta ab un escullit survey de Corresponsals, percibeix tan sols un 10 per 100 dintre Barcelona y un 15 per 100 per tot Catalunya y regions indicadas, inscriu **gratuitament** en el **Registro de la Propietat Intelectual** las obras dels autors que representa, liquida al cap del mes y defensa'ls drets d'autor sense retribució devant de Centres gubernatius, económichs y judiciales.

Poden els senyors autors demanar la Circular que conté las condicions de la nova

GALERÍA LÍRICH-DRAMÁTICA REGIONAL